

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
118. szám, 2025. május

Tartalom:

Rovarászokra emlékezünk — MRT hírek — Rövid Hírek
Sajtó- és blogfigyelő — Könyvrecenzió, új szakkönyvek

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben:
Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)
Cím: 2040 Budaörs, Kossuth L. u. 49.
Telefon: 20/4145453
Drótposta: attilahaltrich@gmail.com

Szerkesztőbizottság: Katona Gergely (KG),
Koczor Sándor (KS), Puskás Gellért (PG),
Rédei Dávid (RD), Szalóki Dezső (SzD), és
Szócs Gábor (SzG), Tóth Balázs (TB)

Magyar Rovartani Társaság (MRT)
1088 Budapest, Baross utca 13.
www.rovartani.hu
A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovartan általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovartan ismeretek terjesztése.

Elnökség (2025)

Elnök:	Haltrich Attila
I. alelnök:	Vas Zoltán
II. alelnök:	Szabóky Csaba
Titkár:	Sulyán Péter Gábor
Előadásszervező:	Koczor Sándor
Jegyző:	Szőke Viktória

Szerkesztők
(*Folia. ent. hung.*): Vas Zoltán és
Szőke Viktória

Pénztáros: Szalóki Dezső

Számvizsgáló Bizottság
Elnök: Both Vera
Tagok: Balázs Klára és
Szénási Ágnes

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap
harmadik péntekén az **MTM Semsey Andor**
termében (1083 Budapest, Ludovika tér 2-
6.), délután 4 órakor.

Címlapon:

Öves tavaszziaraszoló (hím és nőstény)

Lycia zonaria

([Denis & Schiffermüller], 1775)

Lepidoptera, Geometridae

A 2025-ös év Év Rovara verseny
III. helyezette

Szerző: Annette von Scholley

Forrás:

https://lepiforum.org/wiki/page/Lycia_zonaria#Lebendfotos-Kopula

Emlékszem, hogy amikor először hallottam azt a 2500 éves mondást, miszerint „nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba”, kicsit meghökkentem. Már miért ne léphetnék? Ott állok a Marosparton nyáron, belelépek egyszer, aztán belelépek még egyszer. Mi itt a gond?

De aztán később, megértettem a mondás lényegét.

És nemcsak azt, hogy a folyó változik, hiszen a víz mozgásban van, hanem azt is, hogy mi is. Mondhatni, MINDEN VÁLTOZIK, folyamatosan, bennünk és körülöttünk.

Gyerekkoromban mesélte irodalomszakos édesanyám, hogy a nagy műveket (pl. „Háború és béke”), életünk során akár 3x vagy 4x is el kell(ene) olvasni.

Olyan 15-20 évente. Mivel a korrallal változunk és idővel, ugyanabban a regényben olyan dolgokat fogunk felfedezni, amin fiatalon átsiklottunk.

Amikor Mészáros Zoltánnal elkezdtük az erdélyi Kárpátokba szervezni a rovarásztáborokat, még az elején kikötöttük, hogy kétszer ugyanarra a helyre nem megyünk. Túl sok szép hegység van arrafelé, egy élet nem elég, hogy az összeset bejárjuk évenkénti egyhetes turnusokban, ne ismételjünk.

Úgyhogy kicsit sajnáltuk is a vendéglátóinkat, ahogy egyesek igyekeztek a kedvünkben járni, arra számítva, hogy majd a következő évben is oda viszünk vagy 50-60 fizető vendéget.

Nagyjából tartottuk is magunkat ehhez az elvhez, de arra is rá kellett jönnünk idővel, hogy vannak kiemelten szép helyek (pl. Bihar-hegység), ahova többször is el kellene látogatnunk. Visszavágytunk!

Ugyanis elég 6-8 év és annyit változik minden, hogy még ha ugyanazt a túraútvonalat járjuk is be, az egyik utunk csak részben hasonlít az előzőhöz. Később vagy hamarabb jött a tavasz, szárazságot fogunk ki vagy esős időt stb.

Vagy, hogy akárcsak a folyó, az életkorunk is halad előre, öregszünk, tapasztaltabbak leszünk, olyasmire is figyelünk már amire előtte nem.

HA

Rovarászokra emlékezünk

Lepkészés a Nemzeti Archívum fényképei között

Az interneten lelhető fel a Nemzeti Archívum (<https://nemzetiarchivum.hu/>). A „Fotótár” fül alatt a honlap több mint 320 ezer fénykép digitalizált állományát kínálja megvételre. Ingyenes (nem kereskedelmi célú) felhasználási jog nincs. A képeket tulajdonképpen nem lehetne ilyen egyszerűen áruba bocsátani. Jelentős részük 1990 előtt készült különböző közszolgálati intézmények (Magyar Rádió, Magyar Sajtószolgálat, Magyar Távirati Iroda (MTI), Magyar Televízió) megbízásából.

A tárban lehet keresni, így kíváncsi voltam, hogy a „lepke”, a „pillangó”, a „rovar” és a „Természettudományi Múzeum” keresőszavakra milyen képeket kapok. A sok használhatatlan és rossz kép között igazi kincseket találtam. Mindegyikük még a kommunista-szocialista Magyar Népköztársaság idejéből származó propagandaanyag, amit profi fotósok készítettek. A képeket gyűjtöttem, és a „gyűjtési eredményeket” az alábbiakban megosztom az olvasóval.

A képek referenciáit az érintett személy neve alatt hozom (a referenciák alapján a kereső segítségével a fotók rögtön megtalálhatók), és keletkezésük időrendi sorrendjében sorolom fel. Bemásolom a hozzájuk tartozó szövegeket is úgy, ahogy azok a honlapon megjelennek (a hibákat nem javítottam). Ha a képeknek ugyanaz az aláírása, akkor a szöveghez több képreferenciát adok. Ha a képaláírásban az előzőkhez képest hosszabb szövegismétlés van, akkor azt három pont és a „lásd fent” megjegyzés jelzi. A személyes anyagot jegyzettel és egy bemásolt képpel zárom. Ez utóbbiakon ott van az MTI vízjele, ami legtöbbször nem is zavaró, hanem különleges dinamikát ad a képnek.

Bezsilla László (1903–1983)

C__B19600202002.jpg – Budapest, 1960. február 2. Bezsilla Paula, a lepkegyűjtő lánya trópusi lepkéket fest nylonra édesapja irányítása szerint. Bezsilla László tudományos kutató 45 éve gyűjt lepkéket és egyéb rovarokat. Harmincezer darabból álló gyűjteménye európai viszonylatban egyike a legnagyobbaknak. A kutató lepketenyésztéssel is kísérletezik, valamint különleges állatokat szelídít otthonában. MTI Fotó: Bojár Sándor.

F__B19600202004.jpg – Budapest, 1960. február 2. Bezsilla László entomológus és tudományos kutató a harmincezer darabból álló lepke- és rovargyűjteményének egyik darabját, egy Uránia Ripheus nevű madagaszkári pillangót vizsgál. MTI Fotó: Bojár Sándor.

F__B19600202005.jpg – Budapest, 1960. február 2. Bezsilla László entomológus és tudományos kutató a mintegy harmincezer darabból álló lepke- és bogárgyűjteményének darabjait ellenőrzi. MTI Fotó: Bojár Sándor.

Jegyzet. Bezsilla László a magyar lepkészet a nép demokráciában méltatlanul félreállított alakja. Abban az időben csak tőle lehetett beszerezni trópusi lepkéket. Ezért szinte mindenki ismerte, mivel még az 1930-40-es években kiépített nemzetközi cserekapcsolatait a háború után is megtartotta. Mint növényvédelmi szakember ment nyugdíjba, de élete végéig aktívan lepkészkedett. Legendás gyűjteményét haláláig őrizte, és bárki megtekinthette. Talán ez volt az MTI látogatásának is az apropója. A gyűjtemény nem került be a Magyar Természettudományi Múzeumba, hanem barátai vásárolták meg. Borbála lánya magának emlékként megtartott belőle valamicskét (Bálint & Katona 2014), amit idén tavasszal ajándékoztak a múzeumnak. Ennek során érdekes dokumentumok is bekerültek, köztük az 1940. szeptember 19-én megnyitott „vendégkönyv”, amibe a lepkegyűjtemény látogatói írhattak. A naplója utolsó bejegyzése 1979. március 16-i dátumozású. Érdekességgént megjegyzem, hogy az 1956-os esztendő lapjait kitepték.

Bezilla László (Nemzeti Archívum: F__B19600202004.jpg).

Blattny Lajos (1894–1982)

F_HAD19660204001.jpg; F_HAD19660204002.jpg; F_HAD19660204003.jpg; F_HAD19660204006.jpg – Esztergom, 1966. február 4. Blathy Lajos 73 éves esztergomi lakos gyűjteményét gondozza. A Bányagépészeti Technikum dolgozójának gyermekkora óta szenvedélye a különböző lepkék gyűjtése és rendszerezése. Egyes ritka fajtákat saját maga tenyészt, így barátainak is tud belőlük juttatni. Tizennégyezer darabos kollekcója Esztergom és környéke lepkefaunáját foglalja össze. MTI Fotó: Hadas János.

F_HAD19660204008.jpg – Esztergom, 1966. február 4. Blathy Lajos 73 éves esztergomi lakos gyűjteménye egyik legnagyobb példányát gondozza. A Bányagépészeti ... (lásd fent). MTI Fotó: Hadas János.

F_HAD19660204011.jpg – Esztergom, 1966. február 4. Blathy Lajos 73 éves esztergomi lakos unokájával, Belánky Agnessel. A Bányagépészeti... (lásd fent). MTI Fotó: Hadas János.

Jegyzet. Blattny Lajos kevésbé ismert lepkegyűjtő volt, nem publikált. A Magyar Természettudományi Múzeumban dolgozó Kovács Lajossal (1900–1971) tartott szoros szakmai és baráti kapcsolatot (Bálint és Katona 2013a). Az MTI érdeklődését valószínűleg a Dolgozók Lapjának 1966. január 5. számában róla megjelent újságcikk keltette fel (lásd Buschmann 2016). Halála után nemcsak gyűjteménye, hanem néhány könyve és Kovács Lajossal folytatott levelezése is bekerült a Magyar Természettudományi Múzeumba.

Blattny Lajos (Nemzeti Archivum: F_HAD19660204001.jpg).

Gozmány László (1921–2006)

F_NY19570809001.jpg – Budapest, 1957. augusztus 9. Az expedíció tagjai: dr. Horváth Lajos, a Nemzeti Múzeum ornitológusa, dr. Gozmány László entomológus és Salla Ferenc kapitány, az expedíció vezetője (b-j) a fegyvereket csomagolják. A jövő héten indul útnak a két hónapos magyar Afrika-expedíció: Egyiptomban madarakat, hüllőket, halakat és rovarokat gyűjtenek majd a Természettudományi Múzeum részére. MTI Fotó: Fényes Tamás.

F_NY19570809010.jpg – Budapest, 1957. augusztus 9. Az Egyiptomba menő expedíció résztvevői: dr. Horváth Lajos, a Nemzeti Múzeum ornitológusa, Visóvölgyi István preparátor, Salla Ferenc kapitány, az expedíció vezetője és dr. Gozmány László entomológus (b-j). A jövő héten indul útnak a két hónapos magyar Afrika-expedíció: Egyiptomban... (lásd fent). MTI Fotó: Fényes Tamás.

F_NY19571230007.jpg – Budapest, 1957. december 30. Visóvölgyi István preparátor, Dr. Gozmány László rovarász és Dr. Dely Olivér expedícióvezető rendezik a Magyar Nemzeti Múzeum Afrika-expedíciója által gyűjtött madár-anyagot a Fővárosi Képtár épületében. MTI Fotó: Fényes Tamás.

F_NY19571230012.jpg – Budapest, 1957. december 30. Visóvölgyi István preparátor (j) és Dr. Dely Olivér expedícióvezető a Magyar Nemzeti Múzeum Afrika-expedíciója által begyűjtött kétneműes kobrakígyót vesz ki egy denaturált szeszes kannából az anyag rendezése során a Fővárosi Képtár épületében. MTI Fotó: Fényes Tamás

Jegyzet. Gozmány László minden kétséget kizáróan a 20. század legnagyobb magyar lepkésze volt, közel fél évszázadon át dolgozott a Magyar Természettudományi Múzeumban. A magyar közélet megkülönböztetett figyelemmel kísérte a Magyar Természettudományi Múzeum Afrika-expedícióját, amin a fiatal Gozmány is részt vett (Bálint & Katona 2013b). A „F__NY19571230012” jelzetű képen nem Visóvölgyi, hanem Gozmány látható.

Gozmány László (középen) (Nemzeti Archívum: F__NY19571230007.jpg).

Gyulai Péter (1950–)

F_END19650920002.jpg – Miskolc, 1965. szeptember 20. A másodikos gimnazista Gyulai Péter és öccse, a VII. osztályos Iván (j. előtérben) gyűjteményükkel a Herman Ottó születésének 130. évfordulójára rendezettek kiállításon, melyet a környék természettudósainak anyagaiból rendeztek. A két ifjú természettudós lepke- és rovargyűjteményét mutatta be, melyet 7-8 éves koruktól szakszerűen gyűjtenek, önállóan preparáltak. A fiatalok legkomolyabb tudományos művekben búvárkodnak, ismereteik a természettudományok terén számottevő, több száz latin rovarnevet tudnak fejből. Gyűjteményük mintegy hatezer lepkéből és bogárból áll és egyes fajokat tenyésztik is és ezekből a variációk kialakítására törekszenek. MTI Fotó: Kunkovács László.

F_END19650920005.jpg – Miskolc, 1965. szeptember 20. A másodikos gimnazista Gyulai Péter és öccse, a VII. osztályos Iván otthonukban. A két ifjú természettudós lepke- és rovargyűjteményét mutatta be - melyet 7-8 éves koruktól szakszerűen gyűjtenek, önállóan preparáltak - a Herman Ottó születésének 130. évfordulójára rendezett kiállításon, amelyet a környék természettudósainak anyagaiból rendeztek. A fiatalok... (lásd fent). MTI Fotó: Kunkovács László.

F_END19650920008.jpg – Miskolc, 1965. szeptember 20. A másodikos gimnazista Gyulai Péter és öccse, a VII. osztályos Iván lepkevadászaton. A két... (lásd fent). MTI Fotó: Kunkovács László.

F_END19650920012.jpg; F_END19650920012.jpg; F_END19650920013.jpg – Miskolc, 1965. szeptember 20. A másodikos gimnazista Gyulai Péter és öccse, a VII. osztályos Iván éjszakai lepkevadászaton, az Avasi kilátó közelében. A két... (lásd fent). MTI Fotó: Kunkovács László.

Jegyzet. A Gyulai fivérek a természet bűvárlását részben Wirth Tibor (1918–1978) szárnyai alatt kezdték, aki sok tehetséggel megáldott gyűjtő volt (Amri és tsai 2023). A fiatalok nagy szenvedéllyel kutatták Miskolc környékét, amihez megkapták a megfelelő szaktudást és irányítást. Gyönyörű gyűjteményeikre felfigyelt az MTI is. Az agrármérnökké lett Gyulai Péter már igen hamar a Noctuidae lepkecsaládra specializálódott, ennek eredményeként neki van a legnagyobb magán lepkegyűjteménye Magyarországon.

Gyulai Péter és Gyulai Iván (Nemzeti Archívum: F_END19650920005.jpg).

Gyulai Péter és Iván öccse éjjeli lepkevadászaton (Nemzeti Archívum: F_END19650920013.jpg).

Ilosvai Varga István (1895–1978)

F_BER19641105002.jpg – Budapest, 1964. november 5. Ilosvai Varga István, a szentendrei művésztelep neves festőművésze a Magyar Nemzeti Múzeum által védetté nyilvánított rovargyűjteményét rendezi otthonában. Ezen kívül festmények, különleges kaktuszok és ritka bélyegek is tartoznak magángyűjteményébe. MTI Fotó: Bereth Ferenc.

F_BER19641105006.jpg – Budapest, 1964. november 5. Ilosvai Varga István, a szentendrei művésztelep neves festőművésze a magyar bélyeggyűjteményét rendezi otthonában. Magángyűjteményében ezen kívül a Magyar Nemzeti Múzeum által védetté nyilvánított rovargyűjtemény és számos ritkaságot tartalmazó kaktuszgyűjtemény is található. MTI Fotó: Bereth Ferenc.

F_BER19641105010.jpg: Budapest, 1964. november 5. Ilosvai Varga István, a szentendrei művésztelep neves festőművésze a ritkaságokat is tartalmazó kaktuszgyűjteményét gondozza otthonában. Növényein kívül a Magyar Nemzeti Múzeum által védetté nyilvánított rovar- és díjjal kitüntetett magyar bélyeggyűjteménnyel is büszkélkedik. MTI Fotó: Bereth Ferenc.

F_BER19641105013.jpg – Budapest, 1964. november 5. Ilosvai Varga István, a szentendrei művésztelep neves festőművésze a Magyar Nemzeti Múzeum által védetté nyilvánított rovargyűjteményét rendezi otthonában. Ezen kívül számos ritkaságot tartalmazó kaktusz-, valamint díjjal kitüntetett magyar bélyeggyűjteménnyel is büszkélkedik. MTI Fotó: Bereth Ferenc.

Jegyzet. Ilosvai Varga ismert művész volt, aki tanoncként Rippl-Rónai József (1861–1927) mellett dolgozott, és a nagybányai festők köréhez tartozott. 1934-ben költözött Szentendrére (Kampis 1978). Valószínűleg 1964-ben került védettség alá lepkegyűjteménye, ez kelthette fel az MTI figyelmét. Az anyag jelentős részét Szentendre környékén gyűjtött fajok tették ki, sokat maga nevelt, köztük olyan ritkaságokat, mint *Celerio galii*, *Jolana iolas*, *Ocnogyna parasita*, stb.. Gyűjteménye a Magyar Természettudományi Múzeumba került.

Ilosvai Varga István (Nemzeti Archívum: F_BER19641105013.jpg).

Mészár Ágnes (1957–)

F_TTS19790122057.jpg – Budapest, 1979. január 22. Trópusi lepkék a Természettudományi Múzeum állandó kiállításán. A közgyűjtemény másfélmillió növénygyűjteménye és az állattár nyolcmillió egyedből álló ízeltlábú-gyűjteménye a legnagyobbak közé tartozik Európában. MTI Fotó: Branstetter Sándor.

F_TTS19790122062.jpg – Budapest, 1979. január 22. Az *Attacus* fajhoz tartozó óriás lepkét mutat a Természettudományi Múzeum munkatársa. A közgyűjtemény másfélmillió növénygyűjteménye és az állattár nyolcmillió egyedből álló ízeltlábú-gyűjteménye a legnagyobbak közé tartozik Európában. MTI Fotó: Branstetter Sándor.

Jegyzet. Mészár Ágnes közel két évtizedig dolgozott preparátorként a Magyar Természettudományi Múzeumban, főként Vojnits András (1941–2021) vezetése alatt.

Attacus atlas és a háttérben Mészár Ágnes (Nemzeti Archívum: F_TTS19790122057.jpg).

Nattán Miklós (1910–1970)

F_OR19590320002.jpg – 1959. március 20. Nattán Miklós, a Somogy Megyei Építő és Tatarozó Vállalat anyagbeszerzője, aki 40 éve lepkegyűjtő, kisfiával, Lacikával gyűjteményét nézegeti. MTI Fotó: Bajkor József.

F_OR19590320008.jpg – Kaposvár, 1959. március 20. Nattán Miklós, a Somogy Megyei Építő és Tatarozó Vállalat anyagbeszerzője lepkegyűjteményét mutatja családtagjainak. MTI Fotó: Bajkor József.

F_OR19630218007.jpg – Kaposvár, 1963. február 18. Nattán Miklós, a Somogy-megyei Építőipari Vállalat anyagbeszerzője fiával a lepkegyűjteményét rendezi. A ritka gyűjtemény több évtized türelmes munkájának eredménye, mintegy 1800 fajtából és 28 ezer darabból áll. MTI Fotó: Bajkor József.

F__OR19630218003.jpg – Kaposvár, 1963. február 18. Nattán Miklós, a Somogy megyei Építőipari Vállalat anyagbeszerzője lepkegyűjteményét rendezi. A férfi több évtizedes munkával az ország egyik legnagyobb, legértékesebb lepkegyűjteményét hozta létre. A tárlóiban lévő több mint 28 ezer darab, ezen belül 1800 fajt számláló lepkegyűjtemény 1953-tól államilag védett nemzeti érték. Tiszteletből nevét őrzi az egyik legszebb színjátszós lepkénk, a *Griphtheris nattani*, felesége nevét pedig a gyűjtő által felfedezett lepkefaj, az *Apatura Ilia Magdaléna* viseli. MTI Fotó: Bajkor József.

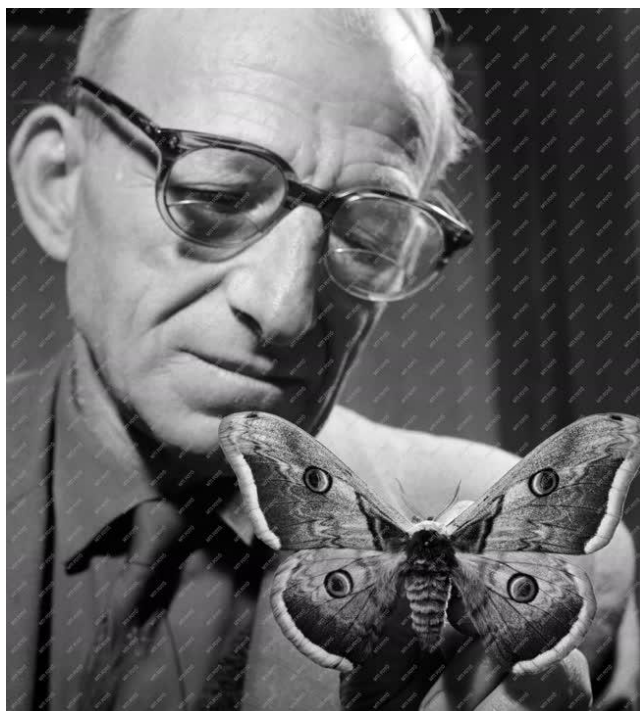
F__OR19660205002.jpg – Kaposvár, 1966. február 5. Nattán Miklós kaposvári lakos 30500 példányos lepkegyűjteményének egyik darabjával. A férfi egy eddig még nem jelzett, a dunaújvárosi ártérben létező lepkefajt is felfedezett, melyet feleségéről *Apatura Ilia Magdalénának* nevezett el. 1966-ban eredményes munkájáért megkapta a Frivaldszky Imre-émlékérem ezüst fokozatát. MTI Fotó: Bajkor József.

F__OR19660205004.jpg – Kaposvár, 1966. február 5. Nattán Miklós kaposvári lakos 30500 példányos lepkegyűjteményének egyik darabjával és kitüntetésével. A férfi... (lásd fent). MTI Fotó: Bajkor József.

F__OR19660205010.jpg – Kaposvár, 1966. február 5. Nattán Miklós kaposvári lakos preparálás közben. A férfi 30500 példányos lepkegyűjteménnyel rendelkezik, melyben megtalálható egy általa felfedezett, a dunaújvárosi ártérben létező lepkefaj is, melyet feleségéről... (lásd fent). MTI Fotó: Bajkor József.

F__OR19660205017.jpg – Kaposvár, 1966. február 5. Nattán Miklós (b) kaposvári lakos a kitüntetésével. A férfi... (lásd fent). MTI Fotó: Bajkor József.

Jegyzet. Az MTI fotósa többször is visszatért a főként Kaposvár környékén gyűjtő Nattán Miklós-hoz. Bár gyűjteményének egy része Kaposváron (Rippl-Rónai Múzeum) és Pécsen (Janus Pannonius Múzeum) található, mivel nagyon jó viszont ápolt Gozmány Lászlóval, jelentős anyagai kerültek a Magyar Természettudományi Múzeumba (pl. az L-betűs szöglenc (*Roddia l-album*) a kaposvári Nádas-erdőből általa nevelt példányainak sorozata). A fenti magyarázó szövegekben említett „*Griphtheris nattani*”-t Gozmány írta le 1954-ben (a génusznév helyesen: *Glyphipteryx*). Az „*Apatua Ilia Magadaléna*”-t nevű fajváltozatot Nattán nem írta le, hanem halála után pár évvel az irodalomba *Apatura ilia nattani* néven került bevezetésre (Uherkovich 1975).

Nattán Miklós és a *Saturnia pyri* (Nemzeti Archívum: F__OR19660205002.jpg).

Reskovits Miklós (1891–1964)

F_FF19600824068.jpg – Eger, 1960. augusztus 24. Reskovits Miklós üveges lepkegyűjteményét rendezi. 40 éve szenvedélyes lepkegyűjtő. Az idős férfi szabadidejének legnagyobb részét pillangói között tölti. Gyűjteményében 5 ezer lepke található, melyek közül háromfajta az ő nevét is viseli. Piiléből komoly gyűjteményt adott már át az Egri Múzeumnak. MTI Fotó: Fehérváry Ferenc.

F_FF19600824069.jpg – Eger, 1960. augusztus 24. Reskovits Miklós üveges, aki 40 éve szenvedélyes lepkegyűjtő, feleségével egy külföldi csereggyűjteményt nézeget. Az idős... (lásd fent). MTI Fotó: Fehérváry Ferenc.

Jegyzet. Lehet, hogy a szövegben említett lepkeajándékozás miatt látogatta meg Reskovits Miklóst az MTI fotósa. Az Egri Múzeumnak (jelenleg Dobó István Vármúzeum) átadott lepkeanyag ma is fellelhető a gyöngyösi Mátra Múzeumban, míg a gyűjtemény többi része a Magyar Természettudományi Múzeumba és a mai Eszterházy Károly Katolikus Egyetemre került (Kozma 2005). A három patronim név: *Reskovitsia* Szent-Ivány, 1943, *Adela reskovitsiella* Szent-Ivány, 1945 és a *Pieris manni reskovitsi* Gozmány, 1968. Ez utóbbi leírását Szabó Richárd készítette, de ismeretlen okok miatt nem jelent meg nyomtatásban (vö. Bálint, Katona 2018).

Reskovits Miklós és felesége. Érdekes a tárlófiók bal felső sarkában látható Szépke (*Morpho*) példány: bal oldala hím *M. sulkowskyi*, jobb oldala hím *M. rhetenor*. Biztos, hogy ügyesen összeragasztott kiméra. A Reskovits-gyűjteménnyel ez a példány nem került be a Magyar Természettudományi Múzeumba. Vajon felbukkan-e még valahol? (Nemzeti Archívum:

F_FF19600824069.jpg)

Sin Katalin (1951–)

F_TTS19790122060.jpg – Budapest, 1979. január 22. Sin Katalin lepkéket preparál a Természettudományi Múzeum lepkegyűjteménye részére. A közgyűjtemény másfélmillió növénygyűjteménye és az állattár nyolcmillió egyedből álló ízeltlábú gyűjteménye a legnagyobbak közé tartozik Európában. MTI Fotó: Branstetter Sándor.

Jegyzet. Sin Katalin közel három évtizedig dolgozott preparátorként a Magyar Természettudományi Múzeumban, Gozmány László, majd Vojnits András (1941–2021) vezetése alatt.

A mikroszkopizáló Sin Katalin. A lepkeválogatás a Neugebauer-gyűjtemény példányaiból került összeállításra (Bálint és Katona, 2019) (Nemzeti Archívum: F_TTS19790122060.jpg).

Szabó Richárd (1898–1981)

CI19580129020.jpg – Budapest, 1958. január 29. Dr. Szabó Richard rovargyűjtő, a Teleki Blanka Gimnázium történelem és magyar szakos tanára az Európában honos apolló-lepkék egy példányát mutatja kisfiának. MTI Fotó: Zinner Erzsébet.

F_CI19580129017.jpg – Budapest, 1958. január 29. Dr. Szabó Richard, a Teleki Blanka Gimnázium történelem és magyar szakos tanára, akinek hobbija a rovargyűjtés, gyűjteményének különlegességeit, a kelet-indiai szigetvilágból származó egzotikus lepkéket mutatja kisfiának. MTI Fotó: Zinner Erzsébet.

Jegyzet. Lepkész körökben Szabó Richárd neve leginkább a „Magyarország Lycaenidái” című monográfiája miatt ismert (Szabó 1956), amit akadémiai ösztöndíj támogatással a Magyar Természettudományi Múzeumban írt. Jelentős gyűjteménye halála után került a múzeumba. Irodalmi hagyaté-

ka és levelezése a Ráday Gyűjteményben található, amiből kiderül, hogy nemcsak a lepkékkel, hanem Ady Endre munkásságával is behatóan foglalkozott (pl. Szabó 1945), de „Ady és a Biblia” című műve kéziratban maradt.

Szabó Richárd és kislánya. A gyűjtemény trópusi lepkéi nem kerültek be a Magyar Természettudományi Múzeumba (Nemzeti Archívum: F__CI19580129017.jpg).

Szőcs József (1908–1987)

F__NY19611124009.jpg; F__NY19611124010.jpg – Budapest, 1961. november 24. Szőcs József és Grozdi Kálmánné az Ornithoptera goliath (Óriás madárlepke), a világon megtalálható második legnagyobb pillangófajta egyik példányát vizsgálja a Magyar Nemzeti Múzeum Természettudományi Múzeumának állattárában. Az 1956-os események során a tár jelentős része megsemmisült, ezért a hiányzó példányokat folyamatosan pótolják. Ornithoptera goliath (Óriás madárlepke): A világ második legnagyobb lepkéje, Új-Guineában honos, szárnyfesztávolsága akár a 28 cm-t is elérheti. A Bíró Lajos, magyar természetbúvár által Magyarországra küldött példánynak Horváth Géza és Mocsáry Sándor, a múzeum kutatói 1899-ben a Troides (Ornithoptera) Elisabethae-Reginae nevet adták. A Magyar Természettudományi Múzeum: 1802-ben alakult Széchényi Ferenc gróf felajánlását követően. Magyarország legnagyobb ásványtani, közettani, földtani, őslénytani, növénytani, állattani és embertani gyűjteményével rendelkező múzeuma. Magyar Természettudományi Múzeum Állattára: Magyarország legnagyobb állattani közgyűjteménye. Kezdetben a Nemzeti Múzeum részeként működött, 1870-től önálló osztályként. 1926-ban a 8. kerületi Szentkirályi utca 7-be, 1928-ban a Baross utca 13. szám alá költözött. Lepkegyűjteményének alapját az 1811-ben, Stipsics Ferenc esztergomi kanonoktól vásárolt 1876 darab lepke és egyéb rovar képezte. MTI Fotó: Fényes Tamás.

F_NY19640907007.jpg; F_NY19640907009.jpg – Budapest, 1964. szeptember 7. Dr. Kaszab Zoltán, a Magyar Nemzeti Múzeum állattárának vezetője (j) a mongóliai gyűjtő expedíciójáról hozott, feldolgozásra előkészített lepkéket tanulmányozza Szőcs József preparátor társaságában. Több hetes munkájának eredményével mintegy 30000 rovarral és számos hidegvérű állattal bővült az intézmény gyűjteménye. MTI Fotó: Fényes Tamás.

Jegyzet. Szőcs József hosszú ideig dolgozott Gozmány László mellett preparátorként a Magyar Természettudományi Múzeumban. Kiváló szaktudását nemcsak segéderőként, hanem mint lepketaxonómus is kamatoztatta, az Aknázómolylepke (Nepticulidae) specialistájaként (Bálint és Katona 2012). A képen látható csillangó a *Troides elisabeth-reginae* hím szüntípusa, ami szerencsésen átészelt az 1956-os tűzvészt.

Szőcs József és a *Troides elisabeth-reginae* hím típuspéldánya, ami ma is fellelhető a Magyar-természettudományi Múzeumban (Nemzeti Archívum: F_NY19611124009.jpg).

Hivatkozások

- Amri K., Fiusz T. I., Haraszthy L. & Szél Gy. 2023. Wirth Tibor tojásgyűjteménye (Vertebrata: Aves). *Annales Musei historico-naturales hungarici* 115: 311–333.
- Bálint Zs. & Katona G. 2012. Scientific activity of József Szőcs (1908–1987): list of his publications with documenting the taxa he described. *Annales Musei historico-naturales hungarici* 104: 431–445.
- Bálint Zs. & Katona G. 2013a: https://lepkeskonyvek.blog.hu/2013/03/20/vida_lajos_magyar_termeszettudomnyai_muzeumban
- Bálint Zs. & Katona G. 2013b: https://lepkeskonyvek.blog.hu/2013/01/08/laci_es_kollegai_afrikaban
- Bálint Zs. & Katona G. 2014: <https://lepkeskonyvek.blog.hu/2014/11/06/lepkekiraly>
- Bálint Zs. & Katona G. 2018. Ritka és érdekes múzeumi lepképéldányok a Kárpát-medencéből: Özöndékfélék (Pieridae, Lepidoptera). *Annales Musei historico-naturales hungarici* 110: 21–44.
- Bálint Zs. & Katona G. 2019: https://lepkeskonyvek.blog.hu/2019/06/12/neugebauer_tibor
- Buschmann F. 2016. <http://www.tinea-hungarica.gportal.hu/gindex.php?pg=35740289&nid=6661436>
- Kampis A. 1978. *Ilosvai Varga István*. Corvina kiadó, 32 o.
- Kozma, P. (2005): Reskovits Miklós és Jablonkay József nagylepke-gyűjteménye az Eszterházy Károly Főiskola Állattani Múzeumban. (M. Reskovits's and J. Jablonkay's Macrolepidoptera collection in the Zoological Museum of College Károly Eszterházy, Eger, Hungary.) - Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei Tanulmányok a biológiai tudományok köréből = Acta Academiae Paedagogicae Agriensis Sectio Biologiae 32: 168-197.
- Szabó R. 1945. *Ady lírája*. Budapest: Ady könyvkiadó, 213 o.

Szabó R. 1956. Magyarország Lycaenidái. *Folia entomologica hungarica* 9(SN): 235–362.

Uherkovich Á. 1975. *Apatura ili nattani* ssp. nov. Magyarországról (Lepidoptera: Nymphalidae). *Folia entomologica hungarica* 28(SN): 209–211.

Bálint Zsolt, MTM Állattár, balint.zsolt@nhmus.hu

MRT Hírek

Az MRT 912. ülésén (2025. március 21.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2025/03/15/meghivo-az-mrt-912-eloadoulesere/>

Bagolylepkék gyűjtésére optimalizált módszertan fejlesztése: fénycsapda vs. illatcsapda.

A lepkék (Lepidoptera) legnépesebb családja a bagolylepkék (Noctuidae) a közösségi szintű biodiverzitás-vizsgálatok egyik gyakori célcsoportját adják. Észlelésükre, kvantitatív mintavételezésükre számos módszert dolgoztak ki. Legkorábban a rovarok pozitív fototaxisán alapuló fénycsapdát alkalmazták, ami ma is a leggyakrabban használt módszer. Bár világszerte számos fénycsapda típust dolgoztak ki, hazánkban a Jermy-típusú csapda terjedt el a monitoring vizsgálatokban, így mi is ezt alkalmaztuk. Újabban a táplálék „illatát” utánzó csalétek és csapdák fejlesztése került előtérbe. Az ilyen táplálkozási attraktánsokkal felszerelt csapdák új lehetőséget nyújtanak a bagolylepkék vizsgálatában és a kártevő fajok előrejelzésében is. A korábbi vizsgálatok már igazolták bizonyos illatanyagok (fenilacetaldehid- (FLO) és izoamil-alkohol alapú (SBL) hatékonyságát és feltárták azok hatókörét és szelektivitását. A bagolylepkék jelentős része élőhely- és tápnövény specialista, ami alapján a fajokat faunakomponens típusokba soroljuk. Az együttesek fajkészlete és a faunakomponensek szerinti kvantitatív és kvalitatív összetétele egyaránt alkalmas a regionális különbségek érzékelésére, a különböző növénytársulás-típusok együtteseinek összehasonlítására és az azokat érő hatások indikációjára. Vizsgálatainkban a tesztelt fény- és illatanyag csapdák szelektivitása mind a taxonok, mind a faunakomponensek szintjén kimutatható volt és jelentős szezonális dinamikát mutatott. Az eltérő szelektivitás alapján a különböző módszerek együttes alkalmazása egymást kiegészítő eredményeket ad, lehetővé téve az együttesek kompozíciójának pontosabb megismerését a természetvédelmi biológia, az erdészeti rovartan és a növényvédelem területén egyaránt.

(Szanyi Szabolcs munkáját a NKFIH – OTKA-PD 138329 támogatta)

Szanyi Szabolcs, Szanyi Kálmán és Nagy Antal,

DE MÉK, Növényvédelmi Intézet, szanyi.szabolcs@agr.unideb.hu

Varga Zoltán,

DE TTK, Evolúciós Álltani és Humánbiológiai Tanszék, varga.zoltan@science.unideb.hu

Jósvai Júlia Katalin és Tóth Miklós,

HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézet, toth.miklos@atk.hun-ren.hu

Célzott mintavételek hatása a faunisztikai adatgyűjtés fejlődésére. A tudományos és alkalmazott rovar-tani elemzések és a belőlük levonható következtetések hitelességét leginkább a felhasznált elterjedési adatok minősége és mennyisége határozza meg. A faunisztikai adatgyűjtés térbeli és időbeli mintázata azonban rendszerint nem egyenletes, az adatok eloszlását a gyűjtésintenzitás különbségei, az alkalmazott módszerek és az ezeket meghatározó számos közvetett tényező befolyásolja. A célzott mintavételek és innovatív nagy hatékonyságú módszerek alkalmazása, illetve az adatok minél szélesebb körű feldolgozása egyaránt javíthatja elterjedési adatbázisaink minőségét. A célzott mintavételek hatását az Aggteleki-karszt egyenesszárnyú (Orthoptera) faunájának és a hazai N2000 listán szereplő egyenesszárnyú fajok célzott vizsgálatának eredményeivel szemléltetjük. Az innovatív módszerek használatával, a nem-célfajokat is magában foglaló széleskörű adatgyűjtésben rejlő lehetőségeket kártevők előrejelzésére fejlesztett széles hatásspektrumú illatcsapdák lepke (Lepidop-

tera), poszméh (Hymenoptera: *Bombus* sp.), légy (Diptera: Brachycera) és egyenesszárnyú fogásainak értékelésével mutatjuk be.

(Szanyi Szabolcs munkáját a NKFIH – OTKA-PD 138329 támogatta)

Nagy Antal, Arnóczkyné Jakab Dóra és Szanyi Szabolcs,

DE MÉK, Növényvédelmi Intézet, nagyanti@agr.unideb.hu

Tóth Miklós, HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézet, toth.miklos@atk.hun-ren.hu

Rácz István András, DE TTK, Evolúciós Álltani és Humánbiológiai Tanszék,

racz.istvan@science.unideb.hu

Fényforrás hullámhosszának hatása a fénycsapda alkalmazhatóságára és esettanulmány tegzes imágókkal. A fénycsapda az éjjel aktív, pozitív fototaxist mutató rovarok gyűjtésének tradicionális és egyben leghatékonyabb eszköze, amit széleskörűen használnak mind alap-, mind alkalmazott rovarügyi kutatásokban. Számos csapdatípus és fényforrás létezik, amelyek közül a választásunkat három fő tényező határozza meg: a vizsgálandó rovarcsoport, a vizsgálni kívánt kérdés és a mintavételi hely, illetve annak környezete. A környezeti és éghajlati tényezők fénycsapdák hatékonyságára gyakorolt hatása mára jól ismert, azonban kevés információ áll rendelkezésre arról, hogyan befolyásolja a fényforrások spektrális eloszlása a csapdák hatékonyságát és szelektivitását. Előadásunkban egy Kárpátalján tegzesekkel (Trichoptera) – mint a vízi és vizes élőhelyek ökológiai állapotának egyik legfontosabb indikátor csoportjával – végzett vizsgálat eredményeit mutatjuk be. Igazoljuk, hogy a fényforrás hullámhosszának jelentős hatása van a fénycsapda gyűjtési hatékonyságára és a csapda szelektivitására egyaránt. Eredményeik alapján módszertani és természetvédelmi ajánlásokat fogalmazunk meg a tegzes fajok gyűjtése a védelmük szempontjából optimálisan alkalmazható fényforrások tekintetében.

Szanyi Kálmán, Nagy Antal és Szanyi Szabolcs,

DE MÉK Növényvédelmi Intézet, szanyi.kalman@agr.unideb.hu

Rovarászati gyűjtőúton Francia Guyanában. A Francia Guyanába szervezett expedíciónk célja az esőerdei biodiverzitás, különös tekintettel a rovarvilág megfigyelése és dokumentálása, valamint egy dokumentumfilm elkészítése volt. A kutatás három helyszínen zajlott, amelyek eltérő élőhelyeket reprezentálnak. Elsőként Guadaloupe szigetére látogattunk, ahol a *Dynastes hercules hercules* megfigyelése volt a kiemelt cél, mely itt egy izolált populációval rendelkezik. A második kutatási helyszín a Gîte Moutouchi régióban található szárazabb esőerdő volt, amely fajösszetételében és mikroklimatikus viszonyaiban eltért az előző lokalitástól. Az éjszakai fénycsapdázások során itt észleltük a medvelepkék (*Arctiinae*) legnagyobb fajgazdagságát. A harmadik állomás Patawa, egy jóval csapadékosabb esőerdő, amely kiemelkedően gazdag rovarfaunával rendelkezik. A terepi vizsgálatok során itt alkalmunk nyílt a *Titanus giganteus*, a világ egyik legnagyobb bogárfajának megfigyelésére. Az expedíció során szemtanúi voltunk az erdőirtás okozta pusztításnak, amely rávilágított az esőerdei ökoszisztémák sérülékenységre és fokozott veszélyeztetettségére. Ennek bemutatása kiemelt célunk, hogy a dokumentumfilm segítségével a nézőközönség számára is érzékeltesük e rendkívül gazdag élőhelyek fenyegetettségét és védelmük sürgető szükségességét.

Vitkó Tamás, Debreceni Egyetem MÉK Növényvédelmi Intézet, adunachor@gmail.com

Az MRT 913. ülésén (2025. április 11.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2025/04/06/meghivo-az-mrt-913-eloadoulesere/>

Védett és ritka pókfajok a Mátra-hegységben. Hazánkban a védett pókfajok száma európai viszonylatban igen csekély. A 19 hazai védett pókfaj az IUCN nevezéktana alapján a veszélyeztetett kategóriába sorolható (vulnerable = VU). A kutatás célja a Mátra-hegység Natura 2000 élőhelyein élő védett és ritka pókfajok vizsgálata. A gyűjtéseket 2007 és 2025 között összesen 66 gyűjtőhelyen végeztük, mely során 25 élőhely típust jelöltünk ki 19 település vonzáskörzetében, lehetőség szerint

lefedve a Mátra jelentős területét. A vizsgálat során 45 gyűjtőhelyről került elő összesen 5 ritka elterjedésű pókfaj (*Arctosa figurata*, *Drassodes cupreus*, *Gnaphosa modestior*, *Zelotes aurantiacus* és *Cybaeus angustiarium*), melyek közül a déli kitettségű Sár-hegy természetvédelmi területen volt megtalálható 4 faj. A *G. modestior* korábbi szinonim neve *G. alpica*, melynek taxonómiai tisztázása a mátrai egyedek vizsgálata során vált lehetővé. Kilenc védett fajt tudtunk azonosítani, melyek közül legnagyobb egyedszámban a magyar aknászpók (*Nemesia pannonica*) volt fellelhető. A faj nőtény egyedei is a csapdákba kerültek, ellentétben korábbi vizsgálatokkal. A Sár-hegyen kisebb abundanciával jelent meg még 6 védett faj: az óriás keresztespók (*Araneus grossus*), szurkos torzpók (*Atypus piceus*), tölgyes torzpók (*A. affinis*), skarlát bikapók (*Eresus kollari*) és a pokoli cselőpók (*Geolycosa vultuosa*). A vizes élőhelyekről sikerült begyűjteni a nádi állaspókot (*Tetragnatha stirata*), a parti vidrapókot (*Dolomedes plantarius*) és a szegélyes vidrapókot is (*D. fimbriatus*). Eredményeink jól reprezentálják a Natura 2000 területek természetvédelmi szempontú jelentőségét, valamint azt, hogy főként a déli kitettségű területek szolgálták a védett fajok élőhelyét.

Szmatona-Túri Tünde és Vona-Túri Diána,
ÉASZC Mátra Erdészeti Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Mátrafüred,
e-mail: turutunde79@gmail.com
Petőfi Sándor Általános Iskola, Detk, e-mail: turidiana79mail.com

Az indiai teknőspajzstetű (*Ceroplastes ceriferus*, Coccidae, Coccoomorpha) elterjedése Magyarországon. A magyarországi pajzstetű fauna több mint 26%-át idegenhonos fajok teszik ki, melyek közül sok inváziós. Az egyik ilyen inváziós faj az indiai viaszospajzstetű (Coccoomorpha, Coccidae, *Ceroplastes ceriferus* Fabricius), amelyet először 2016-ban észleltek Magyarországon. Poli-fág faj, valószínűleg Ázsiából származik, de mára világszerte elterjedt. A 2023-ban indult intenzív felmérés során, Budapest 19 különböző kerületéből, közel 150 helyről regisztráltunk új előfordulást, de vannak adatok Szombathelyről, Üllőről és Székesfehérvárról is. 2024 tavaszán egy *citizen science* projekt is elindult, ebből 7 új adat származik. Eddig mintegy 30 féle tápnövényről kerültek elő. A legérzékenyebb tápnövények az *Acer negundo*, *Acer saccharinum*, *Celtis occidentalis*, *Tamarix tetrandra* és *Prunus laurocerasus*. A kutatást az NKFIH (FK131550) és a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont, Növényvédelmi Intézet, Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium (RRF-2.3.1-20-2022-00006) támogatta.

Gerő Kornél és Szita Éva HUN-REN ATK, Növényvédelmi Intézet,
Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium, Budapest szita.eva@atk.hun-ren.hu

Nomen est omen – Amikor a tudománytörténet és a faunisztika találkozik. A mezeikabócafélék (Cicadellidae) családjába tartozó *Platymetopius* nemzetség jelenleg 77 ismert fajt foglal magában, főként a Palearktikus régióból. A génusz két alnemzetségre (subgenus) osztható: a fajok többsége a nominotipikus *Platymetopius* (*Platymetopius*) alnemzetségbe tartozik, míg a *Platymetopius* (*Quernus*) alnemzetségbe mindössze három faj sorolható. Előadásunkban két, a magyar faunára új faj bemutatására kerül sor ebből a kis diverzitású csoportból. Emellett részletesen tárgyaljuk a *Platymetopius complicatus* faj összetett taxonómiai történetét. Ezt a taxont eredetileg *Phlepsius viridinervis* néven írták le, azonban a név három különböző homonímiába ütközött, amely végül új név, azaz *nomen novum* létrehozását tette szükségessé. A Magyar Természettudományi Múzeum Szípókás rovarok gyűjteményében végzett kutatásaink során kiderült, hogy a faj több példányát is meghatározta korábban Horváth Géza. Ezek a példányok azonban olyan név szerepel, amely az ő korában még nem létezhetett. Feltételezésünk szerint Horváth Géza is tisztában volt a faj bonyolult nevezéktani helyzetével, és egy új fajnév megalkotásával próbálta orvosolni azt, azonban ennek publikációjára vonatkozóan jelenlegi ismereteink szerint nincs érvényes irodalmi adat.

Schlitt Bence Péter és Orosz András
MNM Közgyűjteményi Központ – MTM, Hemiptera Gyűjtemény schlittbence@gmail.com

Rövid Hírek

A növényvédelmi rovartan évfordulói 2025-ben

Forrás: magyarnemzetinevier.hu

80 éve hunyt el Kelle Arthur (1882-1945) erdőmérnök. 1919-ben jelentős szerepet játszott az Erdőműveléstani Tanszék (az akkori Bányászati és Erdészeti Főiskola) Selmezbányáról Sopronba való költöztetésében. 1922-ben Vadas Jenő által alapított Erdővédelmi Tanszék vezetését vette át 1923-ban és szervezte meg annak működését. A fák betegségei (pl. a szilfavésszel kapcsolatos kutatásai) mellett rovarügyi vizsgálatokat is végzett, a káros erdei rovarok szaporodásáról, az erdészeti rovartanról és a gyapjaslepkéről jelentek meg írásai.

25 éve hunyt el Szalay-Marzsó László (1929-2000). Majdnem 30 évig a Növényvédelmi Kutatóintézet (ma HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézet) Állattani Osztályán dolgozott, majd 1984-ben a Gödöllői Agrártudományi Egyetem (ma MATE) Növényvédelemtani Tanszékére került, ahol növényvédelmi állattant oktató. Vizsgálatai során az amerikai fehér szövőlepkével, az almamollyal, a kaliforniai pajzstetűvel és az erdei gyapjaspillével foglalkozott, elsődlegesen növényvédelmi megközelítésben. Kevesen tudják róla, hogy egy rövid ideig a Nyíregyházán működő *Hyphantria* Laboratórium megbízott laborvezetője is volt. Fő kutatási területe azonban a levéltetvek voltak, ezzel a rovarcsoporttal faunisztikai és taxonómiai vizsgálatokat folytatott. Élete vége felé a környezetbarát csipőszúnyog gyérítéssel kapcsolatos kutatásokba is becsatlakozott, a *Bacillus thuringiensis* csipőszúnyog lárvák elleni hatását vizsgálta üzemi kísérletekben.

Fotó: Haltrich Attila

Fotó: Haltrich Attila

10 éve hunyt el Jenser Gábor (1931-2015), aki a hazai növényvédelmi állattan és a thysanopterológia nemzetközileg elismert művelője volt. Kutatásai főleg a tripszekre koncentráltak és munkássága során több tudományra új fajt is felfedezett. Intenzíven vizsgálta számos kultúra, egyes gyümölcsösök, a dohány, egyes zöldség- és dísznövények növényvédelmi problémáit, melyekben tripszekeken kívül fonálférgeket és atkákat is tanulmányozott. Nagyszámú tudományos publikációi mellett több egyetemi szakkönyv szerzője is volt. Kertészeti Kutatóintézet Növényvédelmi Osztályának vezetőjeként dolgozott, majd az 1980-as évek közepétől a Növényvédelmi Kutatóintézetben (ma HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézet) folytatta kutatásait. A Magyar Rovartani Társaság elnöke is volt 1987 és 1993 között két cikluson keresztül.

Kontschán Jenő, HUN-REN ATK NÖVI – SZE AKMK Növénytudományi Tanszék

Sajtó- és blogfigyelő

Lebukott a hangyabanda, több ezer hangyát találtak két belga fiatalnál. Vadon élő állatok illegális kereskedelmével vádolnak két belga fiatalot, akiknél a kenyai hatóságok több ezer, kémcsövekben őrzött hangyát találtak. Az az ügy a kisebb méretű és kevésbé ismert fajok egyre inkább elterjedt csempészetének újabb esete. A két 19 éves tinédzsert április 5-én vették őrizetbe egy vendégházban, ötezer hangya „társaságában”. A fiatalok szerint a hangyákat csak szórakozásból gyűjtötték, és nem tudták, hogy ezzel megsértették a kenyai törvényeket. Egy másik eljárás keretében egy kenyai és egy vietnámi férfi ellen is vádat emeltek illegális állatcsempészet miatt ugyanazon a bíróságon. Náluk 400 hangyát találtak a hatóságok. A kenyai hatóságok szerint a „csempésztrendek” eltolódását jelzi a négy férfi ügye, az illegális kereskedelem az ikonikus emlősöktől a kevésbé ismert, ökológiai szempontból kulcsfontosságú fajok irányába mozdult el. A hatóságok szerint a hangyák értéke elérheti az 1 millió kenyai shillinget (2,7 millió forint) is.

Fotó: Reuters

Egy későbbi, részletesebb tudósítás, ami az ítélelhirdetés után született (2025. május 7.), és ahol már nem „hangyákról” hanem „hangyakirálynőkről” írnak.

<https://www.bbc.com/news/articles/cy0x07pr8dno-Otto.jpg>

<https://telex.hu/kulfold/2025/04/17/hangya-csempeszet-illegalis-kereskedelem-kenya>

Katona Gergely

Mi történik, ha kiszáradnak az erdei vízfolyások? „A természetben nyitott szemmel járok 2022 nyarán azzal a nyomasztó jelenséggel szembesülhetek, hogy olyan hegy- és dombvidéki vízfolyások száradtak ki, amelyeket emberemlékezet óta állandó vízü patakként ismertünk. A tavaly nyári aszályban ez számos kisebb pataknál megismétlődött. Úgy tűnik, fel kell készülnünk, hogy a korábban állandónak tekintett kis vízfolyásaink időszakossá válnak, és élőviláguk fennmaradását egyre nagyobb mértékben fenyegeti a kiszáradás.”

Az írás az alábbi link segítségével tölthető le:

https://www.researchgate.net/publication/391231025_Mi_tortenik_ha_kiszaradnak_az_erdei_vizfolyasok

HA

Elsőként a világon: tücsökfagyit árulnak a Balatonnál. A balatonmáriafürdői Vitorlás Fagyizó cukrásza, Pálfi Attila, „Ciripella” néven alkotta meg a tücsökfagyit. Amint a tudósításból kiderül, kezdetben a szúnyogfagyiban gondolkodott a kreatív cukrász, de aztán rájött, hogy a szúnyog nem, de a tenyésztett házitücsök forgalmazása 2022-óta engedélyezett az EU-ban, így lecserélte a szúnyogot az utóbbival. A szokatlan marketingfogás állítólag bejött és népszerű a fagyaltatózó vendégei körében.

<https://sokszinuvidek.24.hu/otthon-keszult/2025/05/18/fagyi-fagylalt-balaton-tucsok-balatonmariafurdo/>

Balogh Viktória

Erdőlakók ég és föld között – Fekete lyukak a fényben, tarvágások a Fényi-erdőben. Egy nagyon gazdagon illusztrált, ugyanakkor igen szomorú írás a Fényi erdőben történt tarvágásokról, aminek a jelenleg is folyó aláírásgyűjtés (petíció) ad szomorú aktualitást. Idézet az írásból: „Ha a Fényi-erdőben, Natura 2000 területen tarvágást lehet végezni „Európa egyik legszigorúbb jogszabályi környezetének” hatálya alatt, akkor a jogszabályi környezetet mielőbb meg kell változtatni! A természet védelmének, a Természetvédelemnek súlyt kell kapnia Magyarországon!”

https://mtmmm.blog.hu/2025/05/08/erdolakok_eg_es_fold_kozott_fekete_lyukak_a_fenyben_tarvagások_a_fenyi-erdoben

HA

Könyvrecenzió, új szakkönyvek

Kontschán, J. & Kóbor, P. (szerk.) (2025): Tudományos kutatások a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézetében. – Új ismeretterjesztő kötet jelent meg a HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézetében zajló kutatásokról

Több mint 40 kutató tollából, húsz közérthetően fogalmazott dolgozatot olvashatunk a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézete által most megjelentetett kötet, amelynek vázát az elmúlt pár év kutatási eredményei adják. A kötet jelentős részében a növényvédelmi kutatások keretében vizsgált számos kórokozóval, kártevővel, valamint ezek haszonnövényekre kifejtett hatásával kapcsolatos kutatások eredményeit mutatják be a szerzők.

A kötetben fele állattani, elsődlegesen rovar-tani tematikájú. Olvashatunk benne a tujákon károsító szűbogarak és díszbogarak kémiai ökológiájáról, a gombaszúnyogok elleni védekezésről, a pettyesszárnyú muslica állománydinamikájáról és átteleléséről, a közösségi

tudomány szerepéről a szipókás inváziós fajok kutatásában, a mezei poloskák kémiai ökológiai kutatásainak eredményéről, valamint kevésbé ismert rovarkártevőkről is. Emellett az atkákkal, valamint házas és meztelen csigákkal kapcsolatos eredményekről is kapunk tájékoztatást.

A kötet gazdagon illusztrált, számos színes ábra díszíti az olvasmányosan megfogalmazott dolgozatokat, amely ingyenesen az alábbi linkről letölthető:

https://atk.hun-ren.hu/wp-content/uploads/2025/05/Kontshan_Jeno_Kobor_Peter_Tudomanyos_kutatasok.pdf

Kontschán Jenő
HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézet

